

”Tillsammans gör vi skillnad!”

- knepiga men viktiga begrepp

Till läraren:

Nedan anges ett par begrepp med enklare förklaring som kan kopplas till temat ”Tillsammans gör vi skillnad”. Nedan har vi kategoriserat dem under fem olika rubriker för att ge exempel på olika sammanhang där de kan användas. Dock kan vissa av orden höra hemma under flera rubriker och därför finns det inte alltid något tydligt rätt eller fel. Det viktiga är att man känner igen några av begreppen och förstår och kan förklara deras innebörd.

- Prata om begreppen och träna på vad de betyder! Kanske kan ni lägga till något i förklaringen som gör dem tydligare?

För rätten att få ha en åsikt och uttrycka det:

Allmän rösträtt

= Att man, oavsett vem man är, får rösta och tycka till kring vilka som ska bestämma i samhället.

Suffragetter

= Kvinnor som stred för kvinnlig rösträtt i början av 1900-talet.

Rösträttsberättigad

= Den person som har rätt att rösta i allmänna val eller folkomröstningar.

Demonstration

= När flera människor samlas för att öppet visa vad man tycker i en viss fråga.

1: a maj

= Viktig dag när man kan demonstrera och protestera mot orättvisor och sådant man tycker är fel.

Politiskt parti

= En organiserad grupp som vill påverka i Riksdagen hur samhället ska se ut och styras. Utgår ofta från en viss ideologi eller tanke.

Yttrandefrihet

= Rätt och frihet att få yttra/ säga vad man tycker i en viss fråga.

Religionsfrihet

= Rätt och frihet att få vara religiös eller inte och tro på vad man vill.

Opposition

= De partier som inte har makten för tillfället. Ofta tycker de motsatsen till de som bestämmer och tycker att de har fel.

Folkomröstning

= En omröstning där väljare direkt får tycka till kring en speciell fråga, ex. JA- NEJ.

Demokrati

= Folkstyre. De som bor och lever i ett land styr eftersom de kan välja vilka som ska bestämma i samhället. Dessutom ska alla ha lika värde och samma möjligheter att leva fria liv i en demokrati.

Mot orättvisa mellan olika grupper - social och ekonomisk ojämlikhet:

Solidaritet

= Att tillsammans hjälpa varandra och ta ansvar för något eller någon.

Jämlikhet

= När alla människor har lika värde, samma status och respekt.

Jämställdhet

= När män och kvinnor har samma möjligheter, rättigheter och skyldigheter i livet.

Filantropi

= Att visa kärlek till människor och hjälpa dem som behöver. Vålgörenhet.

Medborgare

= En person som har fulla rättigheter och skyldigheter i sitt land.

Kollektivt

= Flera människor tillsammans som hålls samman av ett gemensamt intresse - motsats individuellt och enskilt.

Arbetarklass

= En samhällsklass som var anställda och fick lön för sitt arbete, men som ofta hade dåliga arbetsförhållanden och inte kunde påverka sin situation.

Samhällsklass

= En grupp människor i ett samhälle som har liknande förutsättningar vad gäller möjligheter, status och pengar.

Ekonomisk- och social orättvisa

= Orättvisan i att rika har mycket pengar medan fattiga har brist på pengar, men även att de har väldigt olika möjligheter och rättigheter i livet som är svåra att göra något åt.

Insamlingar och hjälpverksamhet

= När man på olika sätt samlar in pengar, mat eller saker för att ge till och hjälpa dem som behöver.

Mot superi och alkoholanvändning:

”Brännvinsdraken” och ”Brännvinsfloden”

= Symboler för hur brännvin och sprit drog ned och förstörde människors liv.

Förbudsomröstningen

= Sveriges första folkomröstning där folk fick rösta för eller emot ett totalt förbud mot att kunna sälja sprit.

Samhällsproblem

= Problem som påverkar individer, men även hur hela samhället fungerar. Kopplas ofta ihop med sociala problem.

Social misär

= Elände, nöd, lidande och ofta fattigdom bland en grupp människor.

Hembränning

= Ett otillåtet sätt att tillverka egen spritdryck hemma.

Motboken

= En slags stämpelbok som styrde hur mycket alkohol en person fick köpa under en viss period. Detta för att en person inte skulle kunna köpa och dricka för mycket alkohol.

I.O.G.T. (The Independent Order of Good Templars)

= Nykterhetsrörelse från USA som blir den största i Sverige i början av 1900-talet. Arbetade mot all form av alkoholanvändning.

Systembolaget

= Statligt företag som är de enda som idag får sälja starkare alkoholdrycker i Sverige som starköl, vin och sprit.

Nykterhetsloge

= Förening mot att dricka alkohol. Man sprider kunskap och försöker påverka folk, men har även många roliga aktiviteter för medlemmarna.

Mot krig och ransonering :

Militarism

= Tankar om att det är viktigt med stark militär vapenmakt som man är villig att använda när man tycker det behövs.

Ransonering

= Begränsning av vissa varor under perioder när det är brist på dessa. Man får alltså inte köpa hur mycket man vill.

Beredskap

= Ett tillstånd där man är förberedd om något allvarligt eller kritiskt kan komma att hända.

Neutralitet

= Ett land som är opartiskt i krig och inte tar ställning för någon sida.

Fredsrörelsen

= Människor som tillsammans arbetar för att få bort vapen i världen och för att man ska lösa konflikter och bråk utan våld.

Nedrustning

= Att minska militära medel, som exempelvis vapen, för en fredligare värld.

Nationernas Förbund (N.F.)

= En fredsorganisation med flera medlemsländer som bildades efter första världskriget. Målet var att något liknande krig aldrig mer skulle kunna hända.

Fredsduvan

= En symbol för fred runt om i världen.

Mot djurplågeri och miljöförstöring – att skydda och hjälpa:

Djurrätt

= Tanke om att djur har rättigheter och att människan inte får utnyttja dem hur som helst.

Värnlös

= En som är hjälplös, oskyddad och inte kan försvara sig.

Veganism

= En livsstil helt utan mat och produkter som kommer från eller påverkat djur på något sätt.

Civil olydnad

= När man utan våld öppet vill protestera mot något och bryter mot lagen eller beslut för att visa det.

Miljöaktivist

= En person som öppet och inför andra kämpar för miljö, djur och natur.

Biologisk mångfald

= Ett uttryck för när det finns många olika typer av naturmiljöer och stor variation av djur, organismer och växter.

Sjätte massutdöendet

= Den stora utrotning av djurarter och naturliv som pågår idag, mycket på grund av människans påverkan på jorden som livsmiljö.

